

VRIENDENQUIZ – versie 2025.11 vragen

Inleiding

Voor u zich afvraagt of die vragen allemaal uit mijn brein zijn ontsproten, ... nou nee, ik ben dank verschuldigd aan vele boekschrijvers.

Uiteraard heb ik geput uit de nummers van eigen blad ONS DEN HAAG en de weekkrant DEN HAAG CENTRAAL en ook het blad HAAGSE HISTORISCH MAGAZINE was een grote bron. Waarvoor mijn dank.

Hartelijk dank ook voor mijn partner in crime Casper de Weerd, die bijna alle foto's heeft geschoten en de PowerPoint samengesteld. Bij de vragen heb ik veel hulp en feedback gehad van mijn vriendin Jacqueline.

PRIJZEN (gesponsord door)

De Blauwe Bol – Beer Visser

Boek over de Hofvijver – vader Rupert van Heijningen

Jubileumboek Die Haghe, Niet voor de eeuwigheid gebouwd

PULCHRI 175 jaar en FEMINA, De Vrouwen van Pulchri

Kalender en aquarel – Jeanneke van den Muysenberg / Vriend

Boekje over de verbouwing van de Jaarsmafabriek – **SHIE**

VRAAG 1 - architectuur – middenstand

Den Haag is natuurlijk de stad van koninklijke paleizen, maar we hebben ook andere soorten paleizen. Aan het einde van de 19^e en begin van de 20ste eeuw werd het Haagse leven verrijkt met modepaleizen. De bevolking van de stad nam enorm toe en de Haagse middenklasse had meer te besteden. Op veel plaatsen in het centrum kunnen we nog genieten van de mooie, vaak luxe panden die de modehuizen hebben laten bouwen.

Een van deze modehuizen opende in 1906 een zaak aan de Venestraat 36-38. Al een maand later volgde een uitbreiding met Venestraat 44. En er volgden er nog meer, zodat men uiteindelijk alle panden vanaf de hoek van de Kettingstraat tot en met Venestraat 48 in bezit had.

Deze lappendeken aan kleine winkeltjes was behoorlijk inefficiënt voor het modehuis. Daarom gaf de directie van dit bedrijf in 1924 aan architectenbureau Simons & Van Braningen de opdracht om een heel nieuw pand te ontwerpen. De gevel kreeg kenmerken van de Amsterdamse school en een rijke decoratie in Art Decostijl.

Vraag – Over welk modehuis gaat dit

A – Gerzon

B – Magazijn Nederland

C – B.J. Vos & Zonen

VRAAG 2 – symbolen

We willen allemaal dat de goden ons gunstig gezind zijn. Maar hoe kom je bij de juiste god in een goed blaadje? Winkeliers, andere ondernemers en bestuurders van organisaties in Den Haag deden dat door hun gevel op te sieren met de beeltenis of de symbolen van de god van de handel.

Deze god wordt afgebeeld met symbolen die snelheid aangeven: gevleugelde sandalen (**talaria**), een gevleugelde helm (**pegasus**) en een met slangen omkronkelde gevleugelde staf (**caduceus**).

Vraag - Aan welk Haags pand op deze foto vind u deze god of zijn symbolen

- A. De Bijenkorf, zijde Grote Marktstraat
- B. Waldeck Pyrmontkade – Hoek Laan van Meerdervoort
- C. Kneuterdijk – hoek Lange Vijverberg

VRAAG 3 – industrieel erfgoed

Het is moeilijk een straatbeeld voor te stellen zonder reclame. Al kan het soms ook te veel worden. Zo kwam er veel protest tegen het plaatsen van de verlichte reclameborden, de zogeheten MUPI's.

Wij hebben als Vrienden in 2019 bezwaar aangetekend tegen 19 vergunningen, voor stuk voor stuk gigantische reclames op beeldbepalende plaatsen in de binnenstad. Helaas hebben we deze zaak niet gewonnen. Het toenmalige bestuur besloot om niet verder te gaan dan de gemeentelijke bezwarencommissie en geen beroep in te stellen bij de rechtbank.

En nu maar hopen dat de afgegeven vergunningen niet worden verlengd....

Maar niet getreurd, we zien ook nog enkele (ouderwetse) reclame op ronde zuilen, zoals op deze foto.

Vraag - Wat was de oorspronkelijke functie van deze zuilen

- A. Openbaar toilet
- B. Toegangsdeur naar het riool
- C. Transformatorhuisje

VRAAG 4 – kerken

In 1832 had Scheveningen de twijfelachtige eer de eerste plek in Nederland te zijn waar iemand de ziekte cholera kreeg. In 1848 brak in Nederland opnieuw een epidemie uit, die in 1849 Scheveningen bereikte en ook daar weer veel slachtoffers veroorzaakte. De toenmalige Pastoor Schagt riep zijn parochianen op tot extra gebedsdiensten. En hij stalde het heilig sacrament uit. Na deze gezamenlijke (gebeds)actie bleven nieuwe sterfgevallen uit. Deze onverklaarbaar snelle afloop van de epidemie werd als een wonderbare gebedsverhoring beschouwd.

Deze bijzondere gebeurtenis staat afgebeeld op een prachtig mozaïek, ontworpen door de kunstenaar Antoon Molkenboer.

Vraag - In welke Scheveningse kerk is dit bijzondere mozaïek te bewonderen

- A. Oude Kerk aan de Keizerstraat
- B. Antonius Abt aan de Scheveningseweg
- C. Nieuwe Badkapel aan de Nieuwe Parklaan

VRAAG 5 – sport (en we blijven nog even bij wonderen maar dan van een geheel andere categorie)

24 maart 1913 is een belangrijke datum in de geschiedenis van het Nederlandse voetbal. Die dag versloeg het Nederlands elftal in Den Haag voor het eerst in de geschiedenis Engeland. En dat in een tijd dat iedereen dacht dat de Engelsen, die immers het voetbalspel hadden uitgevonden, onverslaanbaar waren. Nederland had eerder 7 keer tegen Engeland gespeeld en alle keren verloren.

De spoorwegen hadden extra treinen ingezet om supporters naar Den Haag te vervoeren. En in de stad reden extra trams, die met vlaggetjes waren versierd. In totaal waren er 17.000 toeschouwers.

Vraag - Op welk terrein speelde deze gedenkwaardige wedstrijd zich af

- A. Op Houtrust
- B. In het Zuiderpark
- C. In het Westbroekpark

VRAAG 6 - geschiedenis, socialisme

In een klein huisje op het Malakkahofje woonde rond 1887/88 de grondlegger van het socialisme in Nederland, anarchist en strijder tegen onrecht. Hij had al eerder in Den Haag gewoond, nl als predikant van de Lutherse Kerk. In zijn werk kwam hij veel mensen tegen die in armoede leefden.

Zijn persoonlijk leven was ook behoorlijk tragisch. Drie van zijn vier echtgenotes stierven in het kraambed en daardoor twijfelde hij ernstig aan een goede god. Hij kon dan ook niet anders dan atheïst en socialist worden en in 1879 legde hij zijn ambt als predikant neer en ging lezingen houden waarin hij preekte tegen de vijf 'K's: Kerk, Koning, Kapitaal, Kazerne en Kroeg. En hij publiceerte het blad 'Recht voor Allen'.

In 1888 werd hij verkozen tot lid van de Tweede Kamer namens de Friese Volkspartij. Hij was het eerste en toen enige socialistische Kamerlid. In 1891 was hij nog wel kandidaat, maar hij verloor zijn zetel. Aan het einde van de 19e eeuw trok hij steeds meer naar het anarchisme. Hij richtte een nieuw blad op 'De Vrije Socialist',

Vraag - Wie was deze aanvoerder van de Vrije Socialisten

- A. Pieter Jelles Troelstra
- B. Ferdinand Domela Nieuwenhuis
- C. Herman Gorter

VRAAG 7 - geschiedenis, justitieel

Tot op het einde van de 16^e eeuw gebeurde het terugdringen van criminaliteit via fysieke straffen. En die waren niet licht! Elke stad had wel een beul in dienst om lijfstraffen te voltrekken. Geselen, brandmerken, afhakken van ledematen of ophangen waren de standaard maatregelen tegen dieven, valsemunters of moordenaars.

Lange gevangenisstraffen zoals we die nu kennen waren onbekend, men zat alleen kort in de gevangenis in afwachting van verhoor of straf.

Dirck Volckertszoon Coornhert publiceerde een werk waarin hij stelde dat lijfstraffen weinig hielpen en dat dwangarbeid betere resultaten zou opleveren. Dergelijke straffen zouden meer afschrikken en daarom beter het aantal landlopers en criminelen terugdringen. En ... ze waren een handig middel om aan goedkope arbeidskrachten te geraken.

De mannen gingen aan het werk in rasphuizen, waar ze brazielhout tot poeder raspten voor gebruik als oranje-rode textielverf.

Vraag - In welke instelling/huizen werden de vrouwen aan het werk gezet

- A. spinhuizen
- B. werkhuizen
- C. strafhuizen

VRAAG 8 - geschiedenis van het groen

De Staten van Holland wilden eind 16^e eeuw het Haagse Bos (en overigens ook de Kloosterkerk) verkopen.

Het bestuur van Den Haag wilde dit niet en moest voor het behoud van het Haagse Bos flink in de buidel tasten: ze betaalden in 1576, 6000 ponden en voorkwamen hiermee de verkoop.

Vraag - Waar hadden de Staten van Holland het geld van de voorgenomen verkoop voor nodig

- A. De oorlogskas was leeg en (huur)soldaten moesten betaald worden
- B. Men wilde er een exercitieplaats van maken
- C. Er zou een volks/cultuurpaleis gebouwd gaan worden

VRAAG 9 – straatnamen

In Laakkwartier vinden we sinds 1929 de Capadosestraat. Abraham Capadose, die leefde van 1795 tot 1874, was een arts en letterkundige die meer dan 50 jaar in Den Haag heeft gewoond. Hij was van oorsprong Joods, maar ging in 1822 over tot het christendom, net als zijn literaire collega Isaac Da Costa ... en dit alles onder de invloed van Bilderdijk. U hoort het, bekende namen die wij in elk geval als Haagse straatnaam kennen.

Maar tijdens de bezetting moesten straatnamen vernoemd naar Joden een andere naam krijgen. Ook als dat ging om beroemdheden die tot het christendom waren overgegaan.

Dus ook de Capadosestraat had van 1943 tot 1945 een andere naam

Vraag – Welke naam

- A – Hendrik Doeffstraat
- B – Ary Prinsstraat
- C – Jan Pieter Heyestraat

VRAAG 10 – Bijenkorf 100 jaar (2026)

In de [Grote Marktstraat](#) staan bloembakken bekleed met reflecterend materiaal. Ze weerspiegelen een mooi stukje in één van de belangrijkste winkelgebieden in het centrum van Den Haag: nl de gevel van De Bijenkorf die in 2026 honderd jaar bestaat.

De architect nl Piet Kramer mag worden beschouwd als een van de meest productieve meesters van de Amsterdamse School, maar zijn grote *piece de résistance* verrees toch in Den Haag!

Vraag - Hij werkte met veel andere bekende architecten samen maar met wie niet?

- A – Michel de Klerk (1884 – 1923)
- B – K.P.C. de Bazel (1869 – 1923)
- C – Hendrik Petrus Berlage (1856 – 1934)

VRAAG 11 – muziek / jazz

Den Haag was en is in Nederland nog altijd Jazzstad nummer 1, ondanks het feit dat de politiek het NSJF naar een andere stad liet vertrekken. Gelukkig zijn er veel nieuwe, deels kleinere initiatieven tot stand gekomen en als u regelmatig op de vele sites kijkt of de column in Den Haag Centraal van de alom geprezen jazzkenner Bert Jansma leest (tegenwoordig helaas slechts 2-wekelijks) dan weet u wat er hier allemaal te doen is op jazzgebied.

Een belangrijke jazzlocatie was voor de oorlog en in de eerste decennia daarna het Kurhaus. In de periode van 1976 tot 2005 was het Congresgebouw (World Forum) de jazzplek, waar het eerdergenoemde NSJF werd gehouden.

In 1945 (op de dag van de Bevrijding) werd in Den Haag de Dutch Swing College Band opgericht, die afgelopen mei haar 80-jarig bestaan vierde met een spetterend optreden in de Koninklijke Schouwburg. Overigens treden zij – uiteraard ondertussen in andere samenstelling - nog veel op maar gek genoeg meer in het buitenland dan in eigen land.

De allereerste jazzmuziek in Nederland werd in de jaren 20 ongeveer gelijktijdig in Utrecht en in Den Haag gespeeld.

Vraag: waar werd in Den Haag voor het eerst jazz gespeeld?

- A – Hotel Central
- B - De Dierentuin
- C – Het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen

VRAAG 12 – restaurants

Toen we met deze quiz begonnen waren er meer dan 450 restaurants in Den Haag. Nee, geen zorgen ik ga ze niet allemaal opnoemen (Maar als u wilt kan ik er wel een aantal aanraden).

Okee er sneuvelen om meerdere redenen soms restaurants maar er komen ook steeds nieuwe bij. En alhoewel we dan maar 1 sterrenrestaurant hebben (Callas) is de keuze in het middensegment enorm.

Ik verbaas me echter regelmatig over de namen.

Tanta Roba (trouwens een geweldig Italiaans restaurant), wist u dat dat in het Italiaans betekent: veel spullen. Loft, 6/24, l' Amour Toujours, Glaswerk etc etc en zo is er ook een restaurant dat ETHICA heet.

Vraag - Waar denkt u dat de naam ETHICA voor staat

A - vrij naar de Ethica van Spinoza

B – een Haagse verbastering van *HIER EET U GRAAG*

C – vernoeming van de eigenaren Letitia en Eric

VRAAG 13 - Koningshuis (even een korte vraag tussendoor)

In Den Haag is door Prinses Amalia een koningslinde gepland. Waar staat deze:

- A. In de Franse tuin achter de Raad van State
- B. In de Paleistuin
- C. In wijkpark Transvaal

VRAAG 14 – cultuur

Hij was Mister Parkpop en de tweede Haagse Nachtburgemeester 2002 – 2018 (na Yolande Weerdenburg)

Hij was een markante figuur in de Haagse rock-'n-rollwereld. Hij begon ooit als 'roadie' (hulpje) bij de band Galaxy-Lin. Werkte als bodyguard voor Vanessa, Lee Towers en de Guys 'n' Dolls, verrichtte hand-en-spandiensten bij poppodium Paard, werkte met Herman Brood en was manager van Urban Heroes. En hij was jarenlang de vaste presentator van het ter ziele gegane Parkpop. In 2022 verscheen zijn autobiografie '... , rock 'n roll selfie' waarin hij alles in geuren en kleuren beschrijft. Bovenstaande tekst is van zijn Grote vriend van Mark Rutte uit de DHC 23.11.2024

Vraag – maar over wie hebben we het hier

- A – Marnix Rueb
- B – René Bom
- C – Joop Roelofs

VRAAG 15 – Haagse primeurs

Klinkt als een cryptische vraag en dat is het wellicht ook een beetje. Toen wij aan het brainstormen waren over deze vragen, lagen er naast onze eigen kennis natuurlijk ook vele boeken en naslagwerken over Den Haag op tafel en ... van het een kwam het ander. We ontdekten nl dat Den Haag veel eerstelingen/primeurs op haar naam mag schrijven.

Bij alle eerdere vragen moest u antwoorden wat het goede antwoord was maar hier ... wat is de vreemde eend in de bijt m.a.w. waar was Den Haag **NIET** de eerste mee?

- A – 1^e elektrische tram
- B – 1^e verkeerslicht
- C – 1^e Italiaanse ijssalon

VRAAG 16 – WOII

Vorig jaar en ook dit jaar nog was het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging veel in het nieuws. Hierbij ging het om het wel of niet openstellen van de digitale versie van dit archief.

Het instituut was een bijzondere regeling voor rechtspleging die na de bevrijding van Nederland in 1945 van overheersing door Nazi-Duitsland tot doel had al diegenen te berechten die zich gedurende de Tweede Wereldoorlog schuldig hadden gemaakt aan vooral collaboratie, hoog- en landverraad en oorlogsmisdaden.

Er waren vijf Bijzondere Gerechtshoven, waarvan 1 in Den Haag. Rechtszaken die daar o.a. plaatsvonden: Mussert in november 1945, Rauter in april 1948

Vraag - Waar was dit Bijzondere Gerechtshof ondergebracht?

- A. In de Kurzaal
- B. In Paleis Kneuterdijk
- C. In het Vredespaleis

Vraag 17 – Passage

Wie kent het niet, wie liep/loopt er niet regelmatig, zeker door de 3 'oude' armen. U weet ongetwijfeld dat de derde arm van latere datum is (1929) en tevens door een andere architect is gebouwd.

Het eerste ontwerp van de 1e en 2e arm werd door Herman Wesstra jr en J.C. van Wijk gemaakt. Dit was te duur en daardoor niet te financieren. Een sterk versoberde versie is uiteindelijk door 2 Brusselse aannemers/architecten, Henri Mortiaux en Henri Rieck gebouwd.

Vraag – wie bouwde de derde arm

- A – Herman Wesstra
- B – Jan Willem Duynstee
- C – Co Brandes

VRAAG 18 – DES INDES

Nu denken we allemaal (of nou ... allemaal?) dat Hotel Des Indes als hotel gebouwd is maar niets is minder waar.

Ook hier stonden in den beginne een aantal mooie huizen maar die werden afgebroken en daarvoor in de plaats kwam een riante woning voor een sjieke meneer.

Deze heer woonde op Landgoed Clingendael, een eindje buiten het centrum. Nu lopen of fietsen wij dat stukje maar in die tijd (1858) was dat in de winter in de koude koetsen te ver en dus liet de sjieke heer hier een riant woonhuis bouwen dat in later tijden verbouwd zou worden tot Hotel Des Indes.

De huidige rotonde fungeerde als draaimogelijkheid voor de koetsen, zodat de adellijke dames rechtstreeks vanuit de koets, de trap naar de woonverdieping konden bestijgen.

De sjieke heer was niet belast met bescheidenheid want hij liet zelfs op alle vergulde deurknoppen zijn initiaal B aanbrengen (en dat mochten enkele van u tijdens een van rondleidingen die door de collega's van de afdeling excursies werd georganiseerd) aanschouwen.

Hoe heet de bouwheer van het huidige Des Indes?

- A – baron van Bienen
- B – jonkheer van Bleyenburg
- C – baron Bentinck

VRAAG 19 – kunst in de openbare ruimte

In Den Haag vinden we veel kunst op pleinen/rotondes, in parken, aan gevels én ook op bruggen.

Op de Javaburg ziet u bijvoorbeeld 4 reliëfs met taferelen uit Nederlands-Indië. Toen de voorstellingen van het verbouwen van rijst, thee, koffie en suiker in 1950/51 werden geplaatst, was Indonesië al een zelfstandige staat.

Van dezelfde kunstenaar ziet u ook afbeeldingen op de Dierentuinburg, nl 12 reliëfs met dierenfiguren uit de fabels van La Fontaine (oa haas, schildpad, kikker en os).

Vraag - Maar wie was de hier bedoelde kunstenaar.

- A - Gra Rueb
- B - Bram Roth
- C - Christa van Santen

VRAAG 20 - AMBASSADES/AMBASSADEURS

Bijna wekelijks bieden de nieuwe ambassadeurs hun geloofsbrieven aan de koning aan.

Daartoe worden zij (meestal op woensdag, de data vindt u op de site van het Koninklijk Huis) met een rijtuig van hun residentie of ambassade of een hotel opgehaald en via het Noordeinde naar het Paleis gebracht.

Daar volgt een officiële ontvangst, een heel ceremonieel, en daarna gaat men de trap op alwaar onze koning in vol ornaat staat te wachten.

Uiteraard bieden onze Nederlandse ambassadeurs hun geloofsbrieven ook aan in hun tijdelijke nieuwe land.

Vraag - In welke taal worden de Nederlandse geloofsbrieven overhandigd?, dus door onze ambassadeurs in andere landen

- A – Engels, Frans, Duits en NL afhankelijk van het land
- B – Nederlands
- C – Frans

